

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Westphalia Sancta, Beata Et Pia, Sive Vitæ Eorum Qui sua sanctitate et piis exemplis Westphalias illustrârunt

Complectens eorum vitas, qui certò aut verisimiliter Natione Westphali
reperiuntur cum titulo Sancti aut Beati

Strunck, Michael

Neuhusii, 1715

S. Helmtrudis Virgo reclusa in Nienheerse Dioecesis Paderbornensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-28481

reperta sunt integra, nitidioribus integumen-
tis involuta non solum honorificè condidit,
sed etiam elevatiore tumulo exornavit, adje-
cto lapide & inscriptione veterum reliquiarum
perenni teste.

S. HELMTRUDIS

Virgo reclusa in Nienheerse

Dioecesis Paderbornensis.

*Refertur cum titulo Sanctæ à Papebrochio in
actis Ss. ad diem 31 Maji to. 7. & cum titulo Bea-
te ab Ægidio Gelenio de Colon. Agrippin. magni-
tud. l. 4. pag. 754. Nomen ejus, quod ab aliis quo-
que Helmtrudis, ab aliis Hiltrudis dicitur, Ioan-
nes Gamansi⁹ Soc. IESV non ita pridem reperit in
per antiquo & insigni Calendario Pergameno Bib-
liothecæ Cathedralis Paderbornæ, ubi illud ad di-
em 31^{am} Maji post Sanctos Cantium, Cantia-
num, Cantianillam & Petronillam vetusta
manu sic exaratum erat: Helmthruth ancilla
Dei & reclusa. Videtur floruisse seculo decimo
intra illud annorum spatium, quod ab anno Chri-
sti 900 intercedit usque ad annum 1000. Ratio
est, quia Ecclesia Herisfensis primùm ædificari cœ-
pta est annis duntaxat 32 ante initium seculi deci-
mi, ideòq; non potuit vixisse multò citius: non
K etiam*

etiam longè seriùs, quia jam sub medium seculi undecimi cultum illi publicum adscripsit B. Imadus post annum 1052 Paderbornensis Episcopus. Ad hoc enim in Martyrologio, quod Ecclesie sue proprium et studio auctum reliquit, ad hanc ultimam diem Maji præscribitur facienda commemoratio Hildrudæ Dei ancillæ & in Herisia inclusa, cui revelata fuit S. Cordula. Ejus cellula qualis pro illorum temporum consuetudine fuerit, licet colligere ex Glossario Caroli du Fresne lit. 1. sub verbo, inclusi, ubi ejusmodi reclusoria ex reg. solitariorum c. 16. sic describit: Domus inclusa debet esse lapidea. Longitudo & latitudo in 12 pedes abeat, tres etiam contineat fenestras, unam contra chorum, per quam corpus Christi accipiat; alteram in opposito, per quam victum recipiat; tertiam unde lucem habeat, quæ semper debet esse clausa vitro vel cornu, &c. Westphalam fuisse & Herisia in Diœcesi Paderbornensi natam sepultamq; , constat ex vetusta actorum Ursulanorum appendice apud Crombachium, ubi sic de ea legitur: Est locus in Saxonia Hersfe &c. ubi inclusa quædam incomparabilis vitæ & specialis meriti Hildrudis nata & nutrita, peracto sanctissimæ vitæ cursu nunc corporaliter in pace quiescit. Additur ibidem, quod ultimi temporis aliquan-

quantum in monte, quo civitas Iburg sita est, in eadem sanctitate exegerit. Sed quale hoc Iburgum? Non assentior Papebrochio Iburgum Osnabrugense hic indicanti: quid enim puella tot annis jam reclusa, & itinerum hominumq; fugiens sub extremum vitæ tam peregre abducta & mox iterum (post obitum fortè) reducta esset? verisimilius Driburgum hic accepero Diæceseos Paderanæ castrum olim in monte excelsò positum, & vix horæ unius spacio ab Herisia dissitum, cujus vetusta quædam rudera adhuc supersunt. Id enim, non ut modò nomine corrupto loquimur Driburgum; sed Iburgum à veteribus appellatum esse, ex Gobelino, Crantzio, Hamelmanno & aliis fusè ac præclarè demonstrat Ferdinandus Fürstenbergius in Monumentis Paderbornensibus pag. 188 & 191. Fuerit ergo forsitan ibi mortua ac post obitum Herisiam reducta terræq; data. Elogium ejus, quod hic subjicimus, contextum est ex iis, quæ de eadem refert Papebrochius in actis Ss. ad diem 31 Maji.

HElmtrudis incomparabilis vitæ & meritorum fœmina ortum & educationem habuit Herisæ in Diœcesi Paderbornensi: ubi postmodum amore solitudinis inclusa vitam duxit, uti ab hominum turbis sejunctissimam, ita pariter cœlestium illustrationum

plenam. Plurima ex his antiquitate & inju-
riis annorum veterum interciderunt: unum
hoc insigne ad memoriam adhuc reperi-
tum apud Surium, Crombachium & alios, quod
S. Cordula ex Ursulina Societate Virgo &
Martyr visendam illi se exhibuerit, vestitu
splendido, eximia venustate facie hilari, &
serto liliis rosisque intertexto redimitam. Ob-
stupuit ad hos aspectus humillima Dei famu-
la, seseque tantis obtutibus indignam arbitrata
unde hoc mihi, inquebat, *ut ejusmodi Virgo ve-*
nire dignetur ad me, praesertim, cum ego carnali
peccati legibus adhuc obnoxia, tu vero ad supera
jam assumpta totius sis corruptionis nescia? Ita
admirantem praequae aspectus tam inopini no-
vitate suorum vix verborum compotem sua-
vissimis vocibus continuo excepit sancta Cor-
dula: atque ut adventus sui causam simulta
periret; *Noveris*, inquebat, *esse me unam ex*
sacro illo virginum caetu, quae Duce ac hortatrice
S. Ursula inter infesta Hunnorum tela mortem am-
plexata, suo sanguine & Martyrio Coloniam ex-
ornarunt. Ego quidem aliis e societate nostra
agone Christi triumphantibus nocte una superstita
fui; attamen die postero pariter triumpho & morti
cupida ultrò me carnificibus necandam obtuli, at-
que ita in Christo moriens nec sorores meas dese-

rui, nec socialem Martyrii coronam amisi. Itaque
cum gloriosissimi illius certaminis diem, quâ Soro-
res meæ pro Christo vitam posuere, summis hono-
ribus tota veneretur Colonia; mei autem nominis
nulla ibidem recordatio floreat, tu ex mandato
meo Sanctimonialibus ad corpora nostra devotè
excubantibus ex me denuntia, ut, ubi Sororum
mearum triumphalem gloriam anniversariâ de-
votione celebraverint, meis quoque exuviis die
postera venerationis aliquid deinceps impendant.
Requerenti ad hæc Helmtrudi, quodnam sibi
nomen esse diceret, frontem, quam fortè sub-
motis paululùm coronæ floribus latius ex-
porrexerat, legendam & intuendam dedit,
ubi Sanctum Nomen Cordulæ distinctis cla-
rissimisque literis inscriptum vidit. Hujus ap-
paritionis testimonio ad Ubios mox perlato
& verisimilibus argumentis à notissima Helm-
trudis sanctitate comprobato, exinde per Ec-
clesiam illam mos obtinuit, ut dies, quæ S.
Ursulæ ac sociarum ejus solennitatem conse-
quitur, venerationi S. Cordulæ posterioribus
annis deinceps consecrata fuerit. De cæte-
ris hujus puellæ illustrationibus virtutibusque
olim celebratissimis nulla amplius monu-
menta exstant, fortè unâ cum sacris Lipsanis
dissipata bello Christiani Ducis Brunswicen-

sis, quo alia Herisfensium reliquiae ever-
tumbis per totum pavementum templi disper-
sa fuerunt, nec sine confusione à perillustre
Virginum coetu iterum collectae. Claustra
mortalem vitam die 31ma Maji, sepultaq; est
Herisae, ubi ad ejus tumulum, frequentissime
quondam caeci visum, claudi gressum, infirmi
sanitatem, obsessi ab immundo spiritu libera-
tionem accepere.

B. HENRICUS
Comes Arnsbergensis,
Fundator Cœnobii Wedinghusani.

*Refertur cum titulo Beati à Ioanne le Paige in
Biblioth. Præmonstratensi pag. 514. lib. 2. Io-
anne Chrysost. van der Sterre in Natalibus Ss. Or-
dinis Præmonstrat. ad diem 14 Iulii, & Aegidii
Gelenio in fastis Agrippin. sacris & piis ad ean-
dem diem, ubi de eo ita scribit: In Wedinghaus-
ensi juxta Arensbergam cœnobio B. memo-
riae Henrici Comitæ Arnsbergensis, ejusdem
Ecclesiae Fundatoris &c. Certum est funda-
tionem hujus monasterii ab Henrico factam esse
seculo 12mo: sola difficultas & controversia in-
ter Auctores remanet de anno 1157. Ioannes le
Paige loc. cit. & Christoph. Pilckmannus apud Mi-
raum*